

ISSN : 2320-0391

साहित्य और संस्कृति

सृजन लोडन

हिंदी-कन्नड त्रैमासिक पत्रिका

ಹಿ೦ದಿ-ಕನ್ನಡ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ

Peer Reviewed Journal

ಅಕ್ತೂಬರ - ದಿಸಮ್ಬರ 2021

Peer Reviewed Journal

परामर्श मंडल

- 1) प्रो. टी. वी. कट्टीमनी
कुलपति, आंध्रप्रदेश केन्द्रीय जनजातीय
विश्वविद्यालय, विजियानगरम
- 2) प्रो. ऋषभदेव शर्मा
पूर्व विभागाध्यक्ष, उच्च शिक्षा एवं संशोधन
केन्द्र दक्षिण भारत हिन्दी प्रचार सभा, हैदराबाद
- 3) प्रो. एस. के. पवार
अध्यक्ष, हिन्दी अध्यायन विभाग,
कर्नाटक विश्वविद्यालय, धारवाड
- 4) प्रो. प्रतिभा मुदलियार
हिन्दी विभागाध्याक्ष,
मैसूर विश्वविद्यालय, मैसूर
- 5) प्रो. नामदेव गौडा
हिन्दी विभाग, कर्नाटक राज्य अकमहादेवी
महिला विश्वविद्यालय, विजयपुर
- 6) ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಜಗಜಂಪಿ
ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು, ಕೆ.ಎಲ್.ಇ. ಲಿಂಗರಾಜ
ಕಾಲೇಜ್, ಬೆಳಗಾವಿ
- 7) ಡಾ. ಟಿ. ಎಸ್. ಮಾಳಿ
ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಶ್ರೀ ಬಿ. ಆರ್. ದರೂರ
ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಹಾರುಗೆರಿ, ಜಿ. ಬೆಳಗಾವಿ
- 8) ಡಾ. ಮೈತ್ರೆಯಣಿ ಗದಿಗಪ್ಪಗೌಡರ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡವಿಭಾಗ,
ರಾಣಿಚೆನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ

प्रधान संपादक

डॉ. एस. टी. मेरवाडे

अवकाशप्राप्त प्राचार्य, बसवेश्वर कला एवं वाणिज्य
महाविद्यालय, बसवन बागेवाडी, विजयपुर

सह संपादक

डॉ. एस. जे. जहागीरदार

हिंदी विभाग, अंजुमन कला, विज्ञान एवं वाणिज्य
महाविद्यालय, विजयपुर

संपादक मंडल हिंदी

डॉ. एस. जे. पवार

अवकाशप्राप्त प्राचार्य, बंगारम्मा सज्जन महिला
महाविद्यालय, विजयपुर

डॉ. एस. एस. तेरदाल

अवकाशप्राप्त प्राचार्य, जे.एस.एस. कला, विज्ञान
एवं वाणिज्य महाविद्यालय, गोकाक

कन्नड

प्रो. बी. बी. डेंगनवर

कन्नड विभागाध्यक्ष, एस.बी. कला एवं
के.सी.पी. विज्ञान महाविद्यालय, विजयपुर

डॉ. आर. वी. पाटील

जे.एस.एस. कला, विज्ञान एवं वाणिज्य
महाविद्यालय, धारवाड

Peer Reviewed Journal

ISSN : 2320-0391

ವರ್ಷ-೯

ಅಂಕ-೨೮

ಸೃಜನ

ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಎಸ್. ಟಿ. ಮೇರವಾಡೆ

ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು, ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸವೇಶ್ವರ ಕಲಾ ಮತ್ತು
ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ

ಸಂಪಾದಕರು

ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಡೆಂಗನವರ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಎಸ್.ಬಿ. ಕಲಾ ಮತ್ತು
ಕೆ.ಸಿ.ಪಿ. ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿಜಯಪುರ

ಡಾ. ಆರ್. ವಿ. ಪಾಟೀಲ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜ್
ಧಾರವಾಡೆ

ಅಕ್ಟೋಬರ್-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೨೧

ವಿಳಾಸ

ಸೌಮ್ಯಪ್ರಕಾಶನ

'ಕಬೀರ ಕುಂಜ'

ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಕಾಲೋನಿ ದರ್ಗಾರೋಡ, ವಿಜಯಪುರ - ೫೮೬ ೧೦೩

ಮೊ. ೯೪೪೮೧೮೫೨೦೫, ೯೯೦೨೪೯೫೬೯೫

Email : stmerwade1961@gmail.com

ಮುದ್ರಕ : ತ್ವರಿತ ಮುದ್ರಣ ಆಫಸೆಟ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಕಾಗದಗಿರಿ ಗಲ್ಲಿ ಗದಗ - 582 101

Email : chaitanyaoffset@gmail.com Mob : 9448223602, 9481523602, 8884495331

ಇಲ್ಲಿಯ ಲೇಖನಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಲೇಖಕರವೇ ಹೊರತು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲ-ಸಂಪಾದಕರು

Title- DR. K. R. Durgadas's Contribution to Folk Literature
- Dr. Thippeswamy D.S.

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸ ಅವರ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊಡುಗೆ

• ಡಾ. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಡಿ. ಎಸ್.

ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸುವ ತುಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರು ಒಬ್ಬರು. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನ ನೈಜ ಅನುಭವದ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿನಿಯಿಂದ ಸೃಜಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ ಆಗಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಎಂದೇ ಕರೆಯುವ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಮೌಲ್ಯ. ವಿವೇಕ ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಅಂತಹ ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತಿನ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅದರ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದರ್ಶನಗೈದವರು ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರು. ಇವರು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅದರ ಆಳ, ಅಗಲಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು.

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರು ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಹಾಡುಗಾರರು ಅಲ್ಲದೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಕಲಾಕಾರರು, ಬಯಲಾಟಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬಯಲಾಟ ವೇಷ ಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಅವರು ಹಲವು ಬಾರಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಅವರ ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ. ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರು ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಡ-

ರೈತರ ರಾಮಸಾಗರ ಊರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಇವರು ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದು, ಸ್ವತಃ ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರು ವಿನಯ-ವಿದ್ವತ್ತು, ಸಜ್ಜನಿಕೆಗಳ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಡುವ ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆ, ಕಲಾವಿದರಿಗೆ, ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬಿ ಅಪಾರವಾದ ಕಾವ್ಯ ಕಣಜವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಹಸಿ ಇವರ ವಿದ್ವತ್, ಪ್ರತಿಭಾ ಸಂಪನ್ನತೆ ವಿಮರ್ಶನಾ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರು ೦೭ ಜೂನ್ ೧೯೫೫ ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ರಾಮಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ರಾಮಯ್ಯ ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ಬಡತನದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರಾದುದರಿಂದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಜೀವನಾದರ್ಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದವರಾಗಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ನಿಲುವು ಕಂದುಗಂಪಿನ ಬಣ್ಣ, ಸದೃಢವಾದ ದೇಹ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಇವರು ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರಿದ್ದಾಗಲೇ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸ ಅವರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಕಡೆ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಸದಾ

ಪ್ರೀತಿಯ ಧಾರೆಯರೆದ ಗುರು ಆರ್. ಭರಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ತಂದೆ ಊರ ಧಣಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಜೀತಗಾರ, ತಾಯಿ ಕೂಲಿನಾಲಿ ಮಾಡಿ ಕುಟುಂಬ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೂಲಿಗಾರ್ತಿ, ಇಂತಹ ಬಡ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸವುಡು ಸಿಕ್ಕಾಗ ತಾವು ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಎಸ್.ಎಸ್.ಕೆ.ಬಿ. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಏಳು ವರ್ಷ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ ನಂದಿಹಳ್ಳಿ, ಸಂಡೂರ, ಅಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ಪ್ರವಾಚಕರಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಕುಲಸಚಿವರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ., ೧೫ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅವಲೋಕನ

- ೧) ಬಯಲಾಟ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
- ೨) ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ
- ೩) ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಯಲಾಟಗಳು
- ೪) ಭತ್ತದ ಸೆಲೆ
- ೫) ಬಯಲಾಟ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ
- ೬) ಬಯಲಾಟ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಸಂಪುಟಗಳು)
- ೭) ಕಾಳಗದ ಕಥೆಗಳು
- ೮) ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಥೆಗಳು
- ೯) ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳು
- ೧೦) ಕುಡುತಿನಿ ನರಸಿಂಹರಾಯಕೃತ ಬಯಲಾಟಗಳು
ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವರ್ಣ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೆಲ ಇಂದು ಎಷ್ಟೇ

ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಯಲಾಟದ ಪದಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಪದ ರಂಗ ಕಲೆಯಾದ ಬಯಲಾಟವನ್ನು ಇಂದಿನ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ತನ್ನ ಸತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಈ ಸಂಶೋಧನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪೊಡವಿಯೊಳು ಕುಡುತಿನಿಯ ಒಡೆಯ ಭೀಮೇಶನ ಎಂಬ ನಾಂದಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಯಲಾಟಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೇ ಹೇಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೆಲವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಯಲಾಟ ಕವಿಗಳು, ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಗಳು, ಬಯಲಾಟ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳ ಶೋಧನೆ, ಪ್ರಮುಖ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾಳಗ-ಕಲ್ಯಾಣ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವಿವೇಚನೆ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಗಳ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ರಸ ವಿವೇಚನೆ ಈ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಂಗತಂತ್ರ, ಪ್ರಯೋಗ ಕುರಿತ ಆಲೋಚನೆ ಇದೆ. ರಂಗ ಸಜ್ಜೆ, ಬೆಳಕು, ತರ್ನುಲೇಪ, ವೇಷಭೂಷ ಮೇಳ ಇವರನ್ನು ಬಯಲಾಟದ ಬಂಧ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊರಮೈ ನೋಟವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಯಲಾಟದ ಜೀವಂತಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಭಿನಯ ಕುಣಿತ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಮ್ಮೇಳ, ಹಿಮ್ಮೇಳ, ರಾಗ ತಾಳಗಳ ರಾಗ, ರಸ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಬಯಲಾಟಗಳ ಒಳಮೈ ನೋಟವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಬಯಲಾಟಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳಿಕ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳು ಜಾತ್ರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬುಗೆಗಳು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಸೇರಿವೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಯಲಾಟಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಬತ್ತದ ಸೆಲೆ ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳು ಒಟ್ಟು ಹದಿಮೂರು ಲೇಖನಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ, ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ, ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ, ರೈತ ದನಕರುಗಳ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜನಾಂಗಗಳ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಆಟ, ಪಾಠ, ವೈದ್ಯ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಬತ್ತದ ಸೆಲೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಬಯಲಾಟವು ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲೆಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಕರಾವಳಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಡಲಪಾಯ ಬಯಲಾಟ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೊಡ್ಡಾಟ, ಸಣ್ಣಾಟಗಳಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಲೆಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಕಲೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಗಳ ಮನೋರಂಜನೆ, ಆಟ, ಪಾಠ, ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಕಲೆಗಳು ಒಂದೊಂದು ತೆರನಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕರಾವಳಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಅದರ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಬಯಲಾಟ, ದೊಡ್ಡಾಟಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬಯಲಾಟಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಇದು ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನ, ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸ್ ಅವರ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹಲವು ಶೈಲಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಕ್ಕೂ ಚೆಲ್ಲುವದಿರುವ ಜನಪದ ರಂಗ ಕಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವು ಒಂದರಂತೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ವೈವಿಧ್ಯತೆಯೇ ಅವುಗಳ ಜೀವಾಳವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೊಂದು ತನ್ನ ಕಲಾ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದಂತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬಯಲಾಟ ಮತ್ತು

ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕಥೆ, ಪ್ರದರ್ಶನದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿವೆ ಎಂದರೂ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ ಬರೀ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಕಲಾವಿದರು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಹಾಡು ಲಿಖಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮೌಖಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಯಲಾಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಹಾಡು ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣೆ ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಾಡಾಗಲೀ, ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗಲಿ ಮೌಖಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಬಯಲಾಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಎಂದು ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸ್ ಅವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರು ಬಯಲಾಟ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಆಕರಗಳು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳು ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಟ ಮೂಲದಿಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೂ ಬಯಲಾಟ ಕಥೆಗಳು ಜನಜೀವನದ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿಕೊಂಡೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಬಯಲಾಟ ಕವಿಗಳು ಕೂಡ ಶಿಷ್ಟ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವಂತೆ ಪುನಾರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಗ ಇಲ್ಲವೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

I. ಕಾಳಗದ ಕಥೆಗಳು

- ೧) ಪಾರ್ಥವಿಜಯ
- ೨) ಪ್ರಮೀಳಾ ದರ್ಬಾರ್
- ೩) ಅಭಿಮನ್ಯು ಕಾಳಗ
- ೪) ಇಂದ್ರಜಿತ್ ಕಾಳಗ
- ೫) ಅಹಿರಾವಣ-ಮಹಿರಾವಣ

II ಕಲ್ಯಾಣ ಕಥೆಗಳು

೧) ಶಶಿರೇಖ ಪರಿಣಯ

೨) ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕಲ್ಯಾಣ

೩) ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ

III ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳು

೧) ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಕಥೆ

೨) ಗಯಾನ ಕಥೆ

೩) ದೇವಿ ಚರಿತ್ರೆ

೪) ವೀರೋಚನ ಕಥೆ - ಸುಂದೋಪಸುಂದರ

IV ಕುಡುತಿನಿ ನರಸಿಂಗರಾಯನ ಬಯಲಾಟ

೧) ದ್ರೌಪದಿ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ

೨) ಕೀಚಕನ ಕಥೆ

ಮೇಲಿನ ಬಯಲಾಟ ಕಥೆಗಳು ವಸ್ತು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಪುಟ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಬಯಲಾಟ ಕವಿ ಕುಡುತಿನಿ ನರಸಿಂಗರಾಯನ ಎರಡು ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಬಯಲಾಟಗಳ ಭಾಷೆ ಬಂದರೆ ಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಶಿಷ್ಟ ಮೂಲವಾಗಿರುವುದು ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಗೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕೂಡಾ ಪೌರಾಣಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಿರುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಇಡೀ ಬಯಲಾಟ ಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗಾದೆ, ನಾಣ್ಣಡಿ, ಬಳಕೆ ಮಾತು, ಸಂಬೋಧನೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದು ಅದರ ದೇಸೀಯತೆಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸರು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವ, ಮೃದು ಮಾತು, ಸಜ್ಜನಿಕೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು ಎನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಎಲೆ ಮರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕರು. ಕಪಟವರಿಯದ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅಪರೂಪದ್ದೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತೆಯೇ ಕಿರಿಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುವ ಅವರ ಗುಣ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಸರಳತೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಣ, ಅವರು ಸುಮಾರ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

■ ■

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ವಿ.ಎಂ.ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್. ವಸ್ತದ ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ
ವಿ. ಎಸ್. ಬಿ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹುನಗುಂದ
thippeswamids@gmail.com Mob. 7676658265

ಕಲ್ಲಣೇವತು ಣೇವತಲ್ಲು,
ಪುಣ್ಣಣೇವತು ಣೇವತಲ್ಲು,
ಪುಲಣೇವತು ಣೇವತಲ್ಲು
ಪಂಚಲೋಹಣಲ್ಲು ಪಾಡಣ ಣೇವತು ಣೇವತಲ್ಲು,
ಶೇತುಲಾಮೇಶ್ವರ, ಗೋಕರ್ಣ, ಕಾಶೀ, ಕೇಡಾರ
ಮೊಣಲಾಗಿ ಅಪ್ಪುಪ್ಪುಕೋಟ ಪುಣ್ಣಣೇಶ್ವರಣ್ಣಲ್ಲು
ಣೇವತು ಣೇವತಲ್ಲು.
ತನ್ನ ತಾನರಿತು ತಾನಾರೆಂತು ತಿಳಿಣಡೆ
ತಾನೇ ಣೇವ ನೋಡಾ,
ಅಪ್ಪುಮಾಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಣೇವಾ.

ಬಾಲಸಂಗಯ್ಯ

ಪತ್ಥರ ವೇವತಾ, ವೇವತಾ ನಹಿ
ಮಿಡ್ಡಿ ವೇವತಾ, ವೇವತಾ ನಹಿ
ಪೆಡ ವೇವತಾ, ವೇವತಾ ನಹಿ
ಪಂಚಲೋಹ ಕಾ ವೇವತಾ, ವೇವತಾ ನಹಿ
ರಾಮೇಶ್ವರ, ಗೋಕರ್ಣ, ಕಾಶೀ, ಕೇಡಾರ ಆಡಿ
ಕೋಡಿ-ಕೋಡಿ ಪುಣ್ಯಣೇಶ್ವರಣ್ಣ ಕೇ ವೇವತಾ, ವೇವತಾ ನಹಿ
ಅಪನೇ ಆಪಕೋ ಜಾನಕರ, ತುಡ ಕೋ ಜೋ ಸಮಜಾ
ವಹಿ ವೇವತಾ ।
ಅಪ್ರಮಾಣ ಕುಡಲ ಸಂಗಮ ವೇವಾ ।

- ಬಾಲ ಸಂಗಯ್ಯ

